

Vec C-253/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

20. apríl 2023

Vnútroštátny súd:

Landgericht Dortmund

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

13. marec 2023

Žalobkyňa:

ASG 2 Ausgleichsgesellschaft für die Sägeindustrie
Nordrhein-Westfalen GmbH

Žalovaná:

Land Nordrhein-Westfalen

Predmet konania

Hospodárska súťaž – Kartel – Smernica 2014/104/EÚ – Náhrada škody – Postúpenie pohľadávok na náhradu škody spôsobenej kartelom – Aktívna legitimácia – Hromadná žaloba

Predmet a právny základ podania

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1. Má sa právo Únie, predovšetkým článok 101 ZFEÚ, článok 4 ods. 3 ZEÚ, článok 47 Charty, ako aj článok 2 bod 4, článok 3 ods. 1 smernice 2014/104/EÚ, vykladať v tom zmysle, že bráni výkladu a uplatňovaniu práva členského štátu, ktorým sa osobe, ktorá mohla utrpieť škodu v dôsledku porušenia článku 101 ZFEÚ – stanoveného so záväzným účinkom na základe článku 9 smernice 2014/104/EÚ alebo vnútroštátnych ustanovení, ktorými sa preberá – zabráni postúpiť svoje pohľadávky – najmä v prípadoch hromadných alebo rozptýlených škôd – schválenému poskytovateľovi právnych služieb do úschovy, aby ich presadil spoločne s nárokmi iných údajných poškodených v rámci následnej žaloby, ak neexistujú iné rovnocenné zákonné alebo zmluvné možnosti spojenia nárokov na náhradu škody, najmä preto, že nevedú k rozhodnutiam o plnení alebo nie sú uskutočniteľné z iných procesných dôvodov alebo sú objektívne neprimerané z ekonomických dôvodov, a teda ak by najmä vymáhanie malej škody bolo prakticky nemožné alebo nadmerne náročné?

2. Má sa právo Únie vždy vykladať týmto spôsobom, že sa predmetné nároky na náhradu škody musia uplatniť bez predchádzajúceho rozhodnutia Európskej komisie alebo vnútroštátnych orgánov so záväzným účinkom v zmysle vnútroštátnych ustanovení založených na článku 9 smernice 2014/104/EÚ vo vzťahu k údajnému porušeniu (tzv. „samostatná žaloba“), ak neexistujú iné rovnocenné zákonné alebo zmluvné možnosti spojenia nárokov na náhradu škody na účely občianskoprávneho stíhania (z dôvodov už uvedených v prvej otázke), a najmä ak by inak porušenie článku 101 ZFEÚ nebolo vôbec stíhané, t. j. ani prostredníctvom verejnoprávneho, ani prostredníctvom súkromnoprávneho vymáhania?

3. Ak sa aspoň na jednu z týchto dvoch otázok odpovie kladne, platí, že sa príslušné normy nemeckého práva – v prípade vylúčenia výkladu v súlade s európskym právom – nesmú použiť, čo by malo za následok, že postúpenia pohľadávok sú z tohto hľadiska v každom prípade účinné a je možný účinný výkon práva?

Uvedené predpisy práva Únie a predpisy medzinárodného práva

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie, predovšetkým článku 2, 3 a 9

ZFEÚ, článok 101

Zmluva o EÚ, článok 4 ods. 3 a článok 6

Charta základných práv Európskej únie, (ďalej len „Charta“) článok 47

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, (ďalej len „EDLP“), článok 13

Uvedené vnútroštátne predpisy

Rechtsdienstleistungsgesetz (Zákon o poskytovaní právnych služieb, Nemecko, ďalej len „RDG“), predovšetkým:

§ 1 RDG (Rozsah pôsobnosti)

„(1) Tento zákon upravuje oprávnenie poskytovať mimosúdne právne služby v Spolkovej republike Nemecko. Služi na ochranu osôb hľadajúcich spravodlivosť, právnych úkonov a právneho systému pred nekvalifikovanými právnymi službami...“

§ 2 RDG (Pojem právna služba)

„(2) Právna služba je ... vymáhanie pohľadávok tretích osôb alebo pohľadávok postúpených na účely vymáhania v mene tretej osoby, ak sa vymáhanie pohľadávky vykonáva ako samostatná činnosť ...“

§ 3 RDG (Oprávnenie poskytovať mimosúdne právne služby)

„Nezávislé poskytovanie mimosúdnych právnych služieb je možné len v rozsahu povolenom týmto alebo iným zákonom alebo na jeho základe.“

§ 10 RDG (Právne služby na základe osobitných odborných znalostí)

„(1) Fyzické a právnické osoby ..., ktoré sú registrované na príslušnom orgáne (registrované osoby), môžu na základe osobitných odborných znalostí poskytovať právne služby v týchto oblastiach: 1. Služby v oblasti vymáhania pohľadávok (§ 2 ods. 2 prvá veta) ...“

§ 11 RDG (Osobitné odborné znalosti, profesijné tituly)

„(1) Služby v oblasti vymáhania pohľadávok si vyžadujú osobitné odborné znalosti v oblastiach práva, ktoré sú relevantné pre požadovanú činnosť vymáhania pohľadávok ...“

Rechtsdienstleistungsverordnung (Vyhláška o poskytovaní právnych služieb, Nemecko, ďalej len „RDV“), predovšetkým § 2 a § 4

Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (Zákon proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže, Nemecko, ďalej len „GWB“), predovšetkým § 32, § 32b a § 33 GWB

Bürgerliches Gesetzbuch (Občiansky zákonník, Nemecko, ďalej len „BGB“), predovšetkým § 134 a § 398

Krátke zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 Žalobkyňa sa v žalobe podanej 31. marca 2020 domáha náhrady škody spôsobenej kartelom na základe postúpených práv pre celkovo 32 prevádzok píl z Nemecka, Belgicka a Luxemburska (ďalej len „postupcovia“). Žalovanej vytyka, že prinajmenšom v období od 28. júna 2005 do 30. júna 2019 zjednotila ceny ihličnatej guľatiny (ďalej len „guľatina“) pre seba a ostatných vlastníkov lesov v Nordrhein-Westfalen (Spolková krajina Severné Porýnie-Vestfálsko, Nemecko), čím porušila článok 101 ZFEÚ. Vlastníci lesa neponúkali svoj tovar na trhu samostatne, ale poverili žalovanú, aby pre nich zabezpečila predaj guľatiny. Týmto spôsobom si žalovaná dohodla s kupujúcimi ceny nielen za svoju guľatinu, ale aj za guľatinu ostatných zúčastnených vlastníkov lesa a ponúkla ju na trhu.
- 2 Bundeskartellamt (Spolkový kartelový úrad, Nemecko) túto prax niekoľko rokov skúmal a v roku 2009 v rozhodnutí pre žalovanú stanovil osobitné prahové hodnoty pre drevárske odbytové kooperácie, ako aj opatrenia na zníženie trhovej sily.
- 3 Prevádzky píl požadujú náhradu škody, ktorá im podľa ich tvrdenia v dôsledku nákupu guľatiny zo Severného Porýnia-Vestfálska vznikla od 28. júna 2005 za ceny, ktoré boli podľa nich nadhodnotené kartelom. Pohľadávka sa zakladá na niekoľkých stovkách tisíc individuálnych predajov zo strany postupcov.
- 4 Každý z nich poveril vymáhaním svojich pohľadávok žalobkyňu, ktorá má licenciю tzv. poskytovateľa právnych služieb podľa zákona o právnych službách a postúpil jej svoje pohľadávky na účely vymáhania. Žalobkyňa uplatňuje nároky postupcov vo vlastnom mene a na vlastné náklady, ale spoločne na účet postupcov, najprv mimosúdne a teraz aj zastúpená advokátom pred Landgericht Dortmund (Krajinský súd Dortmund, Nemecko). Postupcovia jej na oplátku prisľúbili odmenu v prípade úspechu. Vo všetkých týchto prípadoch žalobkyňu zastupuje „kvalifikovaná osoba“ zapísaná v registri poskytovateľov právnych služieb – nemecký plne kvalifikovaný právnik, ktorý úspešne zložil obe štátne skúšky z práva, má kvalifikačné predpoklady na výkon funkcie sudcu a je

zapísaný v advokátskej komore. Žalobkyňa licenčnému orgánu podrobne vysvetlila a preukázala svoju oblasť činnosti a odborné znalosti.

- 5 Žalovaná navrhuje zamietnutie žaloby; domnieva sa, že spoločný predaj dreva skutočne znížil ceny, a tým podporil piliarsky priemysel. Predovšetkým sa však žalovaná odvoláva na skutočnosť, že postúpenia pohľadávok na náhradu škody na žalobkyňu boli vykonané v rozpore so zákonom o právnych službách (RDG) a boli neplatné, pretože žalobkyňa nemala aktívnu legitimáciu na podanie žaloby.

Krátke zhrnutie dôvodov podania

- 6 V Nemecku sa pohľadávky najmä v prípadoch hromadných a rozptýlených škôd spájajú prostredníctvom takzvaných modelov postúpenia pohľadávok, známych aj ako hromadné vymáhanie a následne sa uplatňujú súdnou cestou. V tomto prípade poškodené strany postúpia svoje údajné nároky poskytovateľovi právnych služieb s licenciou podľa zákona o právnych službách (RDG), ktorý ich uplatňuje spoločne vo vlastnom mene a na vlastné náklady na účet postupcov za províziu (z úspechu).
- 7 Tento prístup akceptuje judikatúra Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko) v rôznych oblastiach práva, konkrétne v nájomnom práve, v súvislosti s uplatňovaním práv cestujúcich v leteckej doprave, ako aj pri nárokoch na náhradu škody v súvislosti s tzv. dieselovým/emisným škandalom. V oblasti práva na náhradu škody spôsobenej kartelom, avšak najmä v samostatných prípadoch sa model postúpenia považuje podľa judikatúry súdnych inšancií za neprípustný; Spolkový súdny dvor sa k tomu zatiaľ nemal možnosť vyjadriť.
- 8 Podľa všeobecného ustanovenia § 398 BGB možno pohľadávku na náhradu škody postúpiť napr. poskytovateľovi služieb v oblasti vymáhania pohľadávok. V tejto súvislosti sú poskytovatelia služieb v oblasti vymáhania pohľadávok licencovaní na poskytovanie právnych služieb a bola im udelená licencia na vymáhanie pohľadávok. Na základe tohto oprávnenia môžu vymáhať pohľadávky (postúpené na účely vymáhania) v mene klientov (pozri § 10 ods. 1 prvú vetu bod 1 RDG v spojení s § 2 ods. 2 prvou vetou RDG). Ak neexistuje licencia na vymáhanie, je vymáhanie pohľadávky zakázané a postúpenie neplatné. Licenciu na vymáhanie pohľadávok vydávajú štátne licenčné orgány na základe žiadosti po vykonaní licenčného konania a preukázania odborných znalostí (§ 11 a 12 RDG).
- 9 Takto udelená licencia na vymáhanie zahŕňa aj mimosúdne vymáhanie pohľadávok. Podľa judikatúry Najvyššieho súdu môžu poskytovatelia služieb na vymáhanie pohľadávok vymáhať pohľadávky aj v súdnom konaní, ak sú v ňom zastúpení advokátom. Poskytovatelia služieb v oblasti vymáhania pohľadávok môžu vo všeobecnosti vymáhať pohľadávky viacerých poškodených strán združené v jednom a tom istom súdnom konaní (BGH, rozsudok z 13. júna 2022, sp. zn.: VIa ZR 418/21, body 11 a nasl., 51 a nasl. – financialright; BGH, rozsudok z 13. júla 2021, sp. zn.: II ZR 84/20, body 20, 49 a nasl. – Airdeal). Pravidelne sa to týka modelov, v ktorých poskytovateľ služieb v oblasti

vymáhania pohľadávok znáša náklady na vymáhanie pohľadávok a odmenu za svoju činnosť dostáva len v prípade úspechu; tento postup považuje za prípustný aj BGH (BGH, rozsudok z 13. júla 2021, sp. zn.: II ZR 84/20, bod 48 – Airdeal).

- 10 Podľa rôznych nemeckých súdov by sa však táto možnosť uplatnenia nárokov na základe postúpených práv zo strany poskytovateľov služieb v oblasti vymáhania pohľadávok nemala vzťahovať na nároky na náhradu škody spôsobenej kartelom. Landesgericht Stuttgart (Krajinský súd Stuttgart, Nemecko) to v súbežnom konaní vo veci samej odôvodnil tým, že právo v oblasti náhrady škody spôsobenej kartelovými dohodami je mimoriadne zložité, a to aj v dôsledku ďalšieho vývoja európskeho kartelového práva a zvyčajne môže viesť ku konfliktu záujmov. Okrem toho, napriek právnym dôkazom o odbornosti, poskytovatelia služieb vymáhania pohľadávok zvyčajne nie sú v tejto oblasti kompetentní (pozri o. i. **LG Stuttgart, rozsudok z 20. januára 2022, sp. zn.: 30 O 176/19**, bod 88 a nasl. – Rundholzkartell Baden-Württemberg; **LG Mainz, rozsudok zo 7. októbra 2022, sp. zn.: 9 O 125/20** – Rundholzkartell Rheinland-Pfalz, juris).
- 11 Podľa názoru vnútroštátneho senátu je tento názor v každom prípade správny, keďže ide o samostatný prípad. Tak ako aj v tomto prípade. To si vyžaduje komplexné preskúmanie mnohých aspektov, ktoré primárne nepatria do občianskeho práva. V takýchto prípadoch sa zdá byť jasne prekročená hranica mimosúdnych činností, ktoré prichádzajú do úvahy pod pojmom služby v oblasti vymáhania pohľadávok podľa § 2 ods. 2 RDG, konkrétne právne preskúmanie a odborné poradenstvo v zmysle § 11 a § 2 RDG v spojení s § 2 a § 4 RDV týkajúce sa vymáhania pohľadávok.
- 12 Keďže podľa § 134 BGB je právny úkon porušujúci zákonný zákaz neplatný, boli by okrem iného neplatné aj samotné postúpenia. Z tohto dôvodu by táto žaloba o náhradu škody spôsobenej kartelom musela byť bez ďalšieho skúmania podstaty veci zamietnutá z dôvodu nedostatku aktívnej legitímácie.
- 13 Iné prípustné a rovnako vhodné prostriedky na vymáhanie hromadnej alebo rozptýlenej škody spôsobenej kartelom v Nemecku neexistujú. Predovšetkým smernica o žalobách v zastúpení – ktorá v Nemecku ešte nebola implementovaná – sa neuplatňuje na nároky na náhradu škody spôsobenej kartelom (článok 2 ods. 1 v spojení s prílohou I smernice 2020/1828) a ani vnútroštátna žaloba v zastúpení podľa § 33 ods. 4 GWB sa na nároky na náhradu škody neuplatňuje.
- 14 Rozptýlené škody sa vo všeobecnosti vzťahujú na škody vyznačujúce sa tým, že škoda, ktorá vznikla jednotlivému poškodenému, je len malá, ale v súhrne všetkých poškodených vzniká veľká škoda; škoda jednotlivca je taká malá, že sa neuplatňuje z ekonomického dôvodu, t. j. z nepriaznivého pomeru rizika nákladov a výnosov. Dokonca aj pre tých poškodených z kartelu, ktorých potenciálna škoda by sa dala odhadnúť napríklad na 200 000 až 300 000 eur, vzhľadom na osobitnú štruktúru nákladov a rizík v súdnych sporoch na náhradu škody spôsobenej kartelom v Nemecku, predstavuje len hromadná žaloba ekonomicky rozumnú a uskutočniteľnú možnosť požadovať náhradu takejto škody.

- 15 Vzhľadom na ustanovenia RDG sa však vnútroštátna komora domnieva, že je povinná predpokladať, že prinajmenšom v samostatných prípadoch akým je tento, sú postúpenia neplatné. Výsledok tohto prípadu preto v rozhodujúcej miere závisí od odpovedí na položené otázky. Ak by Súdny dvor dospel k záveru, že právo Únie nie je v rozpore s vyššie uvedeným výkladom RDG, tento výklad by viedol k neplatnosti postúpení, a teda k zamietnutiu celej žaloby.
- 16 Na druhej strane, ak by Súdny dvor dospel k záveru, že na tieto otázky treba odpovedať kladne a že právo Únie je v rozpore s výkladom RDG, potom, keďže podľa názoru komory je výklad v súlade s právom Únie voči vnútroštátnemu právu vylúčený ako *contra legem* (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora zo 4. júla 2006, Adeneler a i, C-212/04, EU:C:2006:443, bod 110, zo 4. marca 2020, Bank BGZ BNP Paribas, C-183/18, EU:C:2020:153, bod 67, a najmä zo 6. októbra 2021, Sumal, C-882/19, ECLI:EU:C:2021:800, bod 72), nesmel by sa RDG v tomto prípade uplatniť, a preto by sa v tomto ohľade museli postúpenia pohľadávok považovať za účinné.
- 17 Komora má značné pochybnosti o súlade zákazu vymáhania pohľadávok na náhradu škody spôsobenej kartelom s právom Únie, najmä v samostatných prípadoch. Podľa judikatúry nemeckých súdov, ktoré sa zaoberajú prípadmi škôd spôsobených kartelom, zákaz vymáhania pohľadávok na náhradu škody spôsobenej kartelom vyplývajúcej z RDG podľa komory porušuje (1.) smernicu 2014/104, (2.) zásadu účinnosti podľa práva Únie a (3.) zásadu účinnej právnej ochrany.
- 18 1. Predovšetkým existujú pochybnosti, či je zákaz vymáhania náhrady škody spôsobenej kartelom v súlade s článkom 3 ods. 1 v spojení s článkom 2 bodom 4 tretím prípadom smernice 2014/104. Tieto ustanovenia, ktoré sa tu uplatňujú z časového hľadiska, potvrdzujú právo poškodených strán na plnú náhradu škody spôsobenej kartelom, ako to uznáva ustálená judikatúra a rozširujú ho na osoby, „ktoré [vstúpili] do práv a povinností predpokladaných poškodených strán, vrátane osoby, ktorá nadobudla nároky“.
- 19 V článku 3 ods. 1 smernice 2014/104 sa vyžaduje, aby „každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá utrpela škodu spôsobenú porušením práva hospodárskej súťaže, mala možnosť domáhať sa úplnej náhrady tejto škody a získať ju“. Toto právo na plnú náhradu škody má aj osoba, na ktorú poškodená strana postúpi svoju pohľadávku. Článok 2 bod 4 tretí prípad smernice 2014/104 explicitne definuje žaloby o náhradu škody ako „žaloba podľa vnútroštátneho práva, prostredníctvom ktorej si nárok na náhradu škody uplatňuje ... fyzická osoba či právnická osoba, ktorá nadobudla práva domnelej poškodenej osoby ako nástupca, vrátane osoby, ktorá nadobudla ich nárok“.
- 20 Podľa názoru komory následné zahrnutie tretieho prípadu do článku 2 bodu 4 smernice 2014/104 naznačuje, že európsky normotvorca zvažil modely postúpenia pohľadávok, ako v predmetnom prípade a vložil ich ako prostriedok účinného

vymáhania pohľadávok popri už predpokladanom ustanovení o procesnej autonómii v druhom prípade.

- 21 Ochrana modelu postúpenia pohľadávok podľa smernice 2014/104 sa tiež javí ako nevyhnutná na dosiahnutie cieľov smernice – „zabezpečiť, aby všade v Európskej únii mali osoby poškodené v dôsledku porušenia týchto pravidiel prístup k účinným mechanizmom umožňujúcim získať úplnú náhradu nimi utrpenej škody“ (návrh smernice Komisie 2014/104, COM(2013) 404 final, s. 5).
- 22 Modely postúpenia pohľadávok sú uznávané ako spôsob vymáhania pohľadávok v iných členských štátoch, napríklad v Holandsku, Rakúsku a Fínsku. Zákaz v Nemecku by v tomto ohľade narušil účinné a jednotné uplatňovanie práva hospodárskej súťaže a zároveň by mohol podporiť nežiaduci výber vhodnejšieho súdu.
- 23 Takmer súčasne s uverejnením smernice 2014/104 v Úradnom vestníku EÚ generálny advokát Súdneho dvora EÚ vo veci CDC Hydrogen Peroxide zdôraznil, že vystupovanie poskytovateľa služieb v oblasti vymáhania pohľadávok, akým je žalobkyňa, „ktorej cieľom je zhromaždiť aktíva založené na nárokoch na náhradu škody, ktoré vyplývajú z porušovania práva hospodárskej súťaže Únie, skutočne svedčí o tom, že v prípade komplexnejších narušení hospodárskej súťaže nie je rozumné, aby samotné poškodené osoby individuálne žalovali rôznych pôvodcov narušenia takéhoto typu“ (návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen 11. decembra 2014, C-352/13, EU:C:2014:2443, bod 29). Týmto generálny advokát jasne uviedol, že sa zdá, že existuje aj silná racionálna potreba spojenia žalôb prostredníctvom ich zlúčenia.
- 24 2. Existujú tiež pochybnosti, či je zákaz vymáhania náhrady škody spôsobenej kartelom v súlade so zásadou účinnosti podľa článku 101 ZFEÚ a článku 4 ods. 3 ZEU.
- 25 Článok 101 ZFEÚ spôsobujú priame účinky vo vzťahoch medzi jednotlivcami a zakladajú dotknutým osobám práva, ktoré sú vnútroštátne súdy povinné ochraňovať. Praktická účinnosť zákazu kartelových dohôd si podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vyžaduje, aby „akákoľvek osoba“ mohla domáhať náhrady škody, ktorá jej bola spôsobená zmluvou alebo správaním spôsobilým obmedziť alebo skresliť hospodársku súťaž (ustálená judikatúra; rozsudky Súdneho dvora Európskej únie z 20. septembra 2001, Courage, C-453/99, EU:C:2001:465, body 23, 26 a nasl., z 13. júla 2006, Manfredi, C-295/04, EU:C:2006:461, body 90 a nasl., 95, 100 a nasl., z 12. decembra 2019, Otis, C-435/18, EU:C:2019:1069, bod 22, a zo 6. októbra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, bod 32).
- 26 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora vnútroštátne súdy, ktoré musia v rámci svojej právomoci uplatňovať protimonopolné právo Únie, musia zabezpečiť, aby výkon práv priznaných právom Únie nebol prakticky nemožný alebo nadmerne sťažený; v tomto ohľade môže byť procesná autonómia členských štátov

obmedzená aj požiadavkami práva Únie vyššieho stupňa. V nadväznosti na vyššie uvedené musia vnútroštátne súdy nielen zabezpečiť „úplný účinok“ práva Únie a chrániť práva, ktoré jednotlivcom priznáva článok 101 ZFEÚ, ale už teraz musia zabrániť akémukoľvek oslabeniu, zníženiu a dokonca ohrozeniu úplného účinku práva Únie (rozsudok Súdneho dvora z 13. júla 2006, Manfredi, C-295/04 a C-298/04, EU:C:2006:461, bod 89; pozri okrem zákona o náhrade škody spôsobenej kartelom aj rozsudky z 19. júna 1990, Factortame, C-213/89, EU:C:1990:257, bod 20, a z 9. marca 1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, body 21 až 23 a nasl.; pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Pitruzzella 8. septembra 2022, Repsol, C-25/21, EU:C:2022:659, bod 84). V tejto súvislosti sa jednotlivé prvky nesmú posudzovať oddelene, ale v záujme zabezpečenia zásady účinnosti sa treba pýtať, či vnútroštátna právna úprava týkajúca sa možnosti spoločného vymáhania nárokov na náhradu škody spôsobenej kartelom „ako celok“ prakticky znemožňuje alebo nadmerne sťažuje výkon práv priznaných právom Únie (rozsudok Súdneho dvora z 28. marca 2019, Cogeco, C-637/17, EU:C:2019:263, bod 45; návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott 17. januára 2019, Cogeco, C-637/17, EU:C:2019:32, bod 81, a návrhy zo 14. októbra 2004, Berlusconi a i., C-387/02, EU:C:2004:624, bod 109).

- 27 V Nemecku sa protimonopolné pravidlá dajú účinne súkromne presadzovať v prípadoch hromadných alebo rozptýlených škôd len prostredníctvom modelu postúpenia pohľadávok, o ktorý ide v tomto prípade. Bez tohto nástroja nemajú potenciálne poškodené strany reálnu možnosť vymáhať prípadné nároky praktickým a účinným spôsobom.
- 28 Uplatňovanie nárokov na náhradu škody spôsobenej kartelovými dohodami je skutočne ekonomicky a právne zložité, a preto zdĺhavé, nákladné a rizikové. Tieto vysoké časové a finančné výdavky, ako aj riziko súdnych sporov majú najmä pre spotrebiteľov, ale aj pre malé a stredné podniky likvidačný účinok, a preto sa nároky pravidelne neuplatňujú z dôvodu racionálnej apatie (pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen 11. decembra 2014, CDC, C-352/13, EU:C:2014:2443, bod 29). Tento racionálny nezáujem možno prekonať len v prípade zlúčeného vymáhania pohľadávok a s tým spojeného rozdelenia nákladov na znalcov a právnych poradcov, ako aj (súdneho) rizika (návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott 29. júla 2019, Otis, C-435/18, EU:C:2019:651, bod 88; návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen 11. decembra 2014, CDC, C-352/13, EU:C:2014:2443, bod 29).
- 29 Všetky tieto problémy vznikajú o to viac v samostatných prípadoch, pretože tu sa jednotlivý predpokladaný poškodený nemôže odvolávať ani na rozhodnutie kartelových orgánov – so záväzným účinkom pre konanie o náhrade škody spôsobenej kartelovými dohodami. Naopak, v tomto prípade musí dokonca preukázať porušenie týkajúce sa kartelu. To, že je to v skutočnosti spojené so značnými ťažkosťami, empiricky dokazuje už skutočnosť, že v praxi takmer neexistujú samostatné žaloby.

- 30 Zároveň v prípadoch, keď orgány hospodárskej súťaže nezasiahnu, je súkromnoprávne presadzovanie jedinou možnosťou, ako dosiahnuť cieľ práva Únie, ktorým je ochrana súťažného práva na trhu a odrádzanie potenciálnych kartelových hráčov, čo je aj vo verejnom záujme. Samostatné žaloby sú teda pre presadzovanie protimonopolných pravidiel nevyhnutné, a to aj vzhľadom na obmedzené kapacity orgánov, preto sa postavenie samostatných žalobcov v porovnaní s následnými žalobcami nesmie ďalej zhoršovať (pozri už návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott 17. januára 2019, Cogeco, C-637/17, EU:C:2019:32, bod 52).
- 31 V neposlednom rade spojenie nárokov zabraňuje aj tomu, aby sa tie isté dôkazy vykonávali viackrát a tiež riziku rozdielnych rozhodnutí viacerých súdov o jednej a tej istej zložitej právnej a skutkovej otázke v paralelných právnych sporoch.
- 32 Vyváženie záujmu na účinnom presadzovaní práva Únie (tu článok 101 ZFEÚ) s cieľmi vnútroštátnej normy obmedzujúcej účinnosť (tu RDG) vedie k jasnej prevahe záujmu na presadzovaní práva Únie.
- 33 3. Napokon existujú pochybnosti, či zákaz vymáhania nárokov na náhradu škody spôsobenej kartelovými dohodami vyplývajúci z RDG, aspoň v prípade samostatných žalôb, neporušuje právo prípadných poškodených strán na účinnú právnu ochranu (článok 47 ods. 1 Charty základných práv; článok 6 ods. 3 ZEÚ, článok 13 EDLP).
- 34 Právo na účinnú súdnu ochranu si vyžaduje účinný prostriedok nápravy, ktorý je skutočne vhodný na presadzovanie právneho postavenia chráneného právom Únie. Minimálny obsah práva na účinnú právnu ochranu zahŕňa, že právny prostriedok nápravy musí spĺňať zásadu účinnosti. To zahŕňa aj zabezpečenie toho, aby osoby, ktoré sa domáhajú spravodlivosti, neboli odrádzané od podniknutia právnych krokov nadmerným finančným rizikom. Vnútroštátne právo preto nesmie stanoviť výlučne také prostriedky nápravy, ktoré vystavujú účastníka konania riziku, že sa v dôsledku žaloby dostane do menej výhodného postavenia, než v akom by sa nachádzal, keby sa zdržal podania žaloby (rozsudky Súdneho dvora z 15. apríla 2008, Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, bod 51, z 21. novembra 2002, Cofidis, C-472/00, EU:C:2002:705, bod 34, z 25. novembra 2008, Heemskerk, C-455/06, EU:C:2008:650, bod 47, a z 24. marca 2009, Danske Slagterier, C-445/06, EU:C:2009:178, bod 63).
- 35 Tieto požiadavky však nie sú splnené, ak model postúpenia pohľadávok zbavuje poškodené strany jediného účinného právneho prostriedku na vymáhanie hromadnej a predovšetkým rozptýlenej škody a ponecháva im len možnosť vymáhať svoju škodu prostredníctvom individuálnych žalôb. Aj keby sa im to podarilo pri prekonávaní „racionálneho nezáujmu“, museli by vynaložiť náklady na ekonomických expertov a špecializovaných právnych poradcov, ktoré sú pravidelne neúmerne spornej sume v jednotlivých konaniach. Aj v samostatných konaniach by museli najprv identifikovať porušenie týkajúce sa kartelu ako také, potom ho vyšetriť a nakoniec predložiť a dokázať na súde.